

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania H. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Legnicy

o wysokość emerytury górniczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 20 sierpnia 2024 r.,

zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 6 listopada 2023 r., sygn. akt III AUa 620/22, III WSC U 107/23,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 marca 2022 r. (sygn. akt V U 3594/20) Sąd Okręgowy w Legnicy, w sprawie H. P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy o wysokość emerytury zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy z 28 września 2020 r. (znak [...]) w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy H. P. prawo do przeliczenia wysokości emerytury górniczej od 17 sierpnia 2020 r. - poprzez wliczenie okresu pracy górniczej od 5 lipca 2004 r. do 31 marca 2018 r. przy zastosowaniu przelicznika 1,8 (punkt I wyroku) oraz stwierdził, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia w pełnej wysokości (punkt II wyroku).

Po rozpoznaniu apelacji organu rentowego Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 29 czerwca 2023 r. (sygn. akt III AUa 620/22) oddalił apelację.

Pismem z 13 września 2023 r. pełnomocnik organu rentowego złożył do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wskazując wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 13.445,94 zł.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wezwał pełnomocnika organu rentowego do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej poprzez wskazanie wniosków wymienionych w art. 398⁴ pkt 3 k.p.c. oraz wskazania sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej.

Pełnomocnik organu rentowego w odpowiedzi na wezwanie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia w kwocie 29.132,16 zł została obliczona jako różnica pomiędzy kwotą do wypłaty ustaloną w decyzji z 3 sierpnia 2023 r. a kwotą do wypłaty zaskarżonej decyzji pomnożoną przez 12 (8.523,36 zł – 6.095,68 zł = 2.427,68 x 12 miesięcy, tj. 29.132,16 zł).

Pismem z 4 października 2023 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zobowiązał ostatecznie pełnomocnika skarżącego do wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia polegającej na obliczeniu różnicy w wysokości emerytury, której domaga się wnioskodawca, a emerytury w wysokości wynikającej ze spornej decyzji od której wnioskodawca się odwołał. Sąd Apelacyjny w piśmie poinformował, że w sprawie o wysokość emerytury wartości przedmiotu zaskarżenia nie określa się jako porównanie kwot z dwóch decyzji, tylko jako różnica żądania wysokości emerytury do wysokości emerytury wynikającej z zaskarżonej decyzji.

W odpowiedzi na pismo z 4 października 2023 r. pełnomocnik skarżącego wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia powinna wynosić iloczyn kwoty 873,11 zł i 12, co przekracza kwotę 10.000 zł.

Jako załącznik do pisma pełnomocnik organu rentowego zawarł pismo z 16 października 2023 r. Zastępcy Naczelnika Wydziału Świadczeń Emerytalno-Rentowych 1, w którym wskazane zostały 4 kategorie wyliczeń:

1. na dzień 17 sierpnia 2020 r., tj. na dzień przyznania prawa do świadczenia ustalonego decyzją z 29 września 2020 r.:

1. 8.067,54 zł brutto – po zastosowaniu przelicznika 1,8 do spornego okresu;
2. 7.402,94 zł brutto – bez zastosowania przelicznika;

3. 664,60 zł – różnica;
4. na dzień podjęcia wypłaty, tj. 1 marca 2021 r.:
 1. 8.579,22 z brutto - po zastosowaniu przelicznika 1,8 do spornego okresu;
 2. 7.880,92 – bez zastosowania przelicznika;
 3. 698,30 zł – różnica;
 4. na dzień 1 marca 2022 – waloryzacja:
 1. 9.200,29 zł brutto – po zastosowaniu przelicznika 1,8 do spornego okresu;
 2. 8.439,83 zł brutto bez zastosowania przelicznika;
 3. 760,46 zł – różnica;
 4. na dzień 1 marca 2023 r. – kolejna waloryzacja:
 1. 10.561,93 zł brutto - po zastosowaniu przelicznika 1,8 do spornego okresu;
 2. 9.688,82 zł brutto – bez zastosowania przelicznika;
 3. 873,11 zł – różnica.

Postanowieniem z 6 listopada 2023 r. (sygn. akt III AUa 620/22; III WSC U 107/23) Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił wartość przedmiotu sporu na kwotę 7.975 zł ($664,60 \times 12$ miesięcy) – pkt I postanowienia oraz odrzucił skargę kasacyjną – pkt II postanowienia.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny przyjął za miarodajne wyliczenia dokonane przez Zastępcę Naczelnika Wydziału Świadczeń Emerytalno-Rentowych 1 (w piśmie z 16 października 2023 r.), według których różnica między kwotą emerytury - po zastosowaniu mnożnika 1,8 do spornego okresu do emerytury bez zastosowania tego przelicznika wynosi 664,60 zł, co po pomnożeniu przez 12 miesięcy dało kwotę 7.957 zł. Sąd przyjął to wyliczenie dlatego, że bezpośrednio dotyczy ono spornego okresu. Zdaniem Sądu gdyby nawet przyjąć że od 1 marca 2021 r. przedmiotowa różnica wzrosła do kwoty 683, 30 zł i tyle wynosiła przez kolejne 6 miesięcy od wydania zaskarżonej w sprawie decyzji organu rentowego, to i tak wartość przedmiotu sporu będzie niższa od kwoty 10.000 zł ($6 \times 664, 60 \text{ zł} = 3.987,60 \text{ zł} + 6 \times 698, 30 \text{ zł} = 4.189, 80 \text{ zł}$, co daje razem, kwotę 8.177, 40 zł).

Zażalenie na postanowienie z 6 listopada 2023 r. wniósł pełnomocnik organu rentowego zaskarżając je w całości, wnosząc o jego uchylenie w celu procedowania pod względem merytorycznym.

Zaskarżonemu postanowieniu skarżący zarzucił naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. polegające na stwierdzeniu niedopuszczalności skargi kasacyjnej.

Jednocześnie zdaniem skarżącego uzasadniona jest kontrola celowości i zasadności czynności sprawdzających, dokonanych przez Sąd II instancji w trybie art. 25 k.p.c. Jako podstawę kontroli skarżący wskazał art. 380 k.p.c. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2020 r. (III PZ 19/19).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie należało oddalić, z uwagi na brak uzasadnionych podstaw.

Wszystkie sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są, co do zasady, sprawami o prawa majątkowe i tak należy je traktować. Pośrednio wynika to z art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że wymienione kategorie spraw mają charakter majątkowy, jednak wartość przedmiotu zaskarżenia nie determinuje dopuszczalności skargi kasacyjnej, która w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przysługuje co do zasady wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi co najmniej 10.000 zł (art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Skoro sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami o prawa majątkowe, to znaczy, że możliwe (a w niektórych przypadkach konieczne) jest oznaczenie w nich wartości przedmiotu sporu oraz wartości przedmiotu zaskarżenia, a sądy kolejnych instancji mają obowiązek egzekwowania od stron oznaczenia tej wartości oraz uprawnienie do weryfikacji podanych kwot.

Nie ulega wątpliwości, że rozpoznawana sprawa ma charakter majątkowy, ponieważ dotyczy wysokości emerytury, a nie samego prawa do tego świadczenia (ubezpieczona pobiera emeryturę). Do skargi kasacyjnej wniesionej w tej sprawie nie ma zastosowania wyłączenie ze zdania drugiego art. 398² § 1 k.p.c. Skarga byłaby dopuszczalna, gdyby wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła co najmniej 10.000 zł. Z tej przyczyny Sąd Apelacyjny podjął słuszną decyzję o weryfikacji wartości przedmiotu zaskarżenia oznaczonej w skardze kasacyjnej przez pełnomocnika skarżącej.

Sąd Najwyższy wskazuje, że przedstawiony przez pełnomocnika organu rentowego sposób wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia został słusznie poddany krytyce przez Sąd Apelacyjny i zakwestionowany.

Przypomnieć należy, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c.; por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601; z 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX Nr 1215286 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210) - w granicach jej treści i zakresu odwołania.

Jeżeli decyzja organu rentowego dotyczy wysokości emerytury wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia określa się z uwzględnieniem art. 22 k.p.c., zgodnie z którym w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok. Wartość ta w przypadku spraw o przeliczenie wysokości emerytury nie rośnie w czasie w związku z trwaniem postępowania sądowego, ponieważ zaskarżona do sądu ubezpieczeń społecznych decyzja organu rentowego dotyczy stanu rzeczy (stanu prawnego i faktycznego) na datę jej wydania, nie obejmuje zatem kolejnych okresów trwania postępowania sądowego (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2021 r., I UZ 22/20, LEX nr 3113226). Dlatego też, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu prawidłowo oparł się na wyliczeniu zawartym w piśmie z 16 października 2023 r. na dzień 17 sierpnia 2020 r., tj. na dzień przyznania prawa do świadczenia ustalonego decyzją z 29 września 2020 r., określającym różnicę na kwotę 664,60 zł, stanowiącym po zastosowaniu reguł określonych w przepisie art. 22 k.p.c. kwotę 7.957 zł. Tym samym wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż ustawowy próg 10.000 zł, o którym mowa w art. 398² § 1 k.p.c.

Z wyżej wskazanych przyczyn zażalenie okazało się nieuzasadnione. Wyliczenie przedstawione przez organ rentowy należało uznać za wiarygodne i rzetelne a Sąd Apelacyjny trafnie wskazał odpowiedni punkt wyliczenia jako podstawę do określenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Odrzucenie skargi kasacyjnej było zatem prawidłowe, skoro wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekraczała 10.000 zł.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak sentencji.

[SOP]

[ms]